

Daha bir “Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi”

Emin Karip, Editör

“Türkiye’nin yükseköğretim alanında olumlu adımlar atabilmesi ve Türkiye’nin geleceği konusunda umutlar yaratabilmesi için, bir yükseköğretim stratejisine acil gereksinmesi bulunmaktadır”. Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan ve kamuoyuna sunulan “Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi (Taslak Rapor)” dokümanı yükseköğretim alanında bir strateji yokluğunu bu sözcüklerle ifade etmektedir. Rapor kamuoyunda konu üzerinde bir tartışma başlatmış olmakla birlikte, tartışmalar kısa sürede ve şimdilik durmuş gözükmektedir. Bundan sonraki süreçte, üniversitelerden ve ilgili kesimlerden görüşler alınması ve bu görüşlerden çıkarılabilecek sonuçların bütünleştirilmesi beklenmektedir. Raporun yükseköğretimin sorunlarının çözümüne yönelik ne ölçüde bir açılım başlatabileceği, ilgili tarafların ne ölçüde bir diyalog içinde olacağına ve uzlaşma sağlayabileceğine ve bu uzlaşmanın niteliğine bağlı olacaktır. Raporun tam metni Yükseköğretim Kurulu’nun web sitesinde yayınlanmıştır (www.yok.gov.tr).

Yükseköğretim Kurulu’nun hazırladığı raporda, yükseköğretim sisteminin kurumsal ve yönetsel yapısı, yükseköğretimin finansmanı, ortaöğretimden yükseköğretime geçiş ve yükseköğretimin performansı eleştirel bir yaklaşımla çözümlenmiş ve çözüm önerileri sunmaktan çok olası çözüm seçenekleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Çözümlemeler ve olası çözüm seçeneklerini ya da bu seçeneklerden bazılarını destekleyen argümanlar yanında karşı argümanların da basılı ve görsel medyada tartışıldığı görülmektedir. Eğitim bilimleri alanında tüm akademisyenlerin bu tartışmalara yapıcı, fakat eleştirel bir yaklaşım içinde katkı sağlamaları beklenir. Ancak, özellikle eğitim yönetimi alanında yükseköğretimin yönetimi ve sorunlarına ilgisizlik, bu katkının ne ölçüde sağlanabileceği konusunda iyimser olmamıza pek de yardımcı olmamaktadır.

Burada “Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi” raporu üzerine bir değerlendirme yapmak yerine, eğitim yönetimi alanında bir boşluğa dikkat çekmekte yarar görüyoruz. Okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimin bir bütünlük içinde ele alınması gerekliliği bilinmekle birlikte, bu eğitim kademelerinden her birinin örgütlenmesi ve yönetimi kendi içinde farklılıklar göstermektedir. Bu farklılık eğitim yönetimi alanında akademik çalışmalarda ve lisansüstü programlarda da uzmanlaşma ve farklı düzeylere

odaklanmayı gerektirmektedir. Türkiye’de bir akademik disiplin olarak yaklaşık 40 yıllık geçmişi olan eğitim yönetimi alanının uygulamalara ışık tutabilecek bir düzeye nasıl taşınabileceğinin tartışılması yerine; eğitim yönetiminin bir akademik disiplin olup olmadığının tartışılması, eğitim yönetimi alanında akademik çalışmaların kendi içindeki açmazlarının bir sonucu olabilir mi? “Bir bilim dalının varlığı” lisans programlarının varlığı ya da yokluğu ile mi ilişkilidir? Eğitim yönetimi alanında, bu soruların cevapları üzerinde henüz bir görüş birliği sağlanabilmiş gözükmemektedir.

YÖK tarafından 1997 yılında yapılan düzenleme bir fırsat olarak değerlendirilebilirdi. Eğitim bilimlerinin lisans programları kapatılan bilim dalları lisansüstü düzeyde yeniden yapılandırılarak, eğitim bilimlerinin alana katkısı ve kuram-uygulama ilişkisi daha da güçlendirilebilirdi. Bunu yapmak için daha fazla gecikmek, eğitim bilimleri alanında 40-50 yıllık kazanımların kaybedilmesini daha da hızlandırabilir. Eğitim yönetimi alanında lisansüstü programlara olan ilgi giderek artmaktadır. Ancak, bu programların içeriği incelendiğinde, içeriğin daha çok “jenerik” bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Eğitim yönetimi alanında “ilköğretimin yönetimi”, “ortaöğretimin yönetimi” ya da “yükseköğretimin yönetimi” gibi özel bir alana odaklanmış uzmanlık programları yerine “eğitim yönetimi ve denetimi” gibi genel nitelikte programlarla lisansüstü eğitime devam edilmektedir. Uzmanlaşmayan programlar, uzmanlaşmış ve kuram-uygulama ilişkisini güçlendirerek alanın bir bilim dalı olarak kabul edilmesini kolaylaştıracak araştırmalar üretmekten uzak kalmaktadır.

Eğitim bilimleri alanında 40-50 yıllık süreçte yapılanların alanın Türkiye’deki gelişimine sağladığı katkı yadsınamaz. Ancak bugünkü koşullarda, genelde eğitim bilimleri ve özelde eğitim yönetimi alanının eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştiren bölümlerine “öğretmenlik meslek bilgisi” derslerini veren bir alan olarak algılanması alan için ciddi bir kısır döngü oluşturmaktadır. Bu kısır döngünün oluşumunda alan dışındakilerin alana bakış açısının payı olduğu kadar, alanın akademisyenlerinin de “ders kaybetme” kaygılarından kaynaklanan katkıları da göz ardı edilmemelidir. Eğitim bilimleri alanının lisansüstü dallarda uzmanlaşmaya gitmesi; örneğin eğitim yönetimi anabilimdalı içinde yükseköğretimin yönetimi gibi uzmanlık programlarının oluşturulması ve yapılacak çalışmalarla eğitim bilimleri bölümünün “öğretmenlik meslek bilgisi” veren bir bölüm olmaktan çıkarılması gerekmektedir. Bunu sağlamak için de, kurumsal tutuculuktan uzaklaşarak, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştiren bölümlerinde “öğretmenlik meslek bilgisi” derslerinin verilmesi için alternatif modeller üretilmelidir. Eğitim bilimciler bu çalışmaların yapılmasını başkalarından bekleyemez. Eğitim bilimcilerin bu yönde yapacağı çalışmaların niteliği, eğitim bilimleri bölümünün Türkiye’nin yükseköğretim stratejisi içinde yerinin ve konumunun yeniden tanımlanmasını sağlayacaktır.